

Kansalaisten ja yrittäjien edun nimissä

Kauppalehden analyysiartikkelissa 22.6.2017 kysyttiin otsikolla *”Kuka voisi muuttaa pelin säännöt Suomessa?”* Artikkelin alaotsikossa todettiin *”Kun puolueiden johtajat ja avustajat ovat lobbareiden hyppysissä, kansalaisten etua ei usein aja kukaan”*. Artikkelin mukaan *”poliitikot tuntuvat useimmiten pelaavan korttipeliä erilaisten edunvalvontaryhmien antamalla ja merkitsemillä korteilla. Poliitikot, jotka toimisivat pyyteettömästi kansalaisten ja isänmaan parhaaksi, tuntuvat olevan harvassa”*. Artikkelissa todettiin myös, että *”edunvalvonnan onnistuessa asiantuntijaselvitykset päätösten vaikutuksista sivuutetaan täysin”*.

Luettuani kyseisen artikkelin mietin, että mitä jutun kirjoittaja oikein tarkoittaa *”kansalaisten edulla”*, *”kansalaisten ja isänmaan parhaalla”* ja niillä *”asiantuntijaselvityksillä”* joiden vaikutuksia *”ohitetaan”*? Mietin myös, että kenelle tuo kirjoitus oli oikein suunnattu ja mikä sen tarkoitus oikein oli? Poliitikkojen päätöksentekotaitoa jutussa joka tapauksessa parjattiin ja edunvalvontajärjestöjen työtä paheksuttiin. Artikkelin pääsanoma oli käsitykseni mukaan kuitenkin se, että tyhmit poliitikot lopulta tekevät, mitä edunvalvontajärjestöt haluavat.

Olen aina pitänyt Kauppalehteä korkealaatuisena talouslehtenä. Nyt Kauppalehti näyttää lähtevän tielle, jossa asioita ja näkemyksiä heitetään vain populistisesti ilmaan. Ylimalkaisesti vain todetaan, miten kansalaiset kärsivät, kun edunvalvontajärjestöt höynäyttävät poliitikkoja. On surullista ja huolestuttavaa, jos Kauppalehdessä aletaan viljellä jatkossakin tuollaista populistista tyyliä. Nykymaailmassa näyttää riittävän, että asioiden sanotaan olevan tiettyllä tavoin, ja erityisesti tämä riittää silloin, kun samaa asiaa toistetaan useamman kerran. Mutta kuka silloin lopulta höynäyttäkään ja ketä?

Mitä seuraisi ja mikä olisi vaihtoehto, jos edunvalvontajärjestöjen toiminta lopetettaisiin? Olisiko parempi, jos poliitikot ja heidän taustavaikuttajansa eivät kuulisi ketään ennen päätöksentekoa? Vai pitäisi-

kö kaikki vaikutusvalta olla vain virkamiehillä? Arvelen, että suomalaisten yritysten kilpailukyky saataisiin tuhottua hyvin nopeasti, jos virkamiehet voisivat vapaasti vasta-vahteista välittämättä laatia erilaisia uusia sääntöjä ja määräyksiä, joilla yritysten toimintamahdollisuuksia kuluttajan edun nimissä heikennettäisiin. Tällä hetkellä edunvalvontajärjestöt pystyvät vaikuttamaan edes jotenkin siihen, että kaikki virkamies-ten keksinnöt eivät sentään toteudu.

Kilpailulaki ja erityisesti siihen sekä Suomessa että EU:ssa suunnitteilla olevat virkamiesvaltaa lisäävät muutokset ovat oivallinen esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun virkamiehet saavat lähes kaiken vallan käsiinsä. Mikään ei näytä olevan riittävästi, vaan valtaa pitää saada kuluttajan edun nimissä aina vain enemmän, jotta yritysten valvonta tulisi virkamiehille entistä helpommaksi. Kilpailuviranomaisten vallanlisäystavoitteet varmaankin toteutuvat, kun virkamiehet kertovat päättäjille riittävän tarmokkaasti ja toistuvasti tarvitsevansa kuluttajan edun nimissä lisävaltuuksia, jotta huijariyritykset ja -yhdistykset saadaan kuriin ja erilaiset kartellit poistetuksi. Tässäkin asiassa näyttää riittävän, että virkamiehet toistavat tuota mantraa riittävän usein. Jostain syystä suomalaiset virkamiehet eivät kuitenkaan halua, että joku valvoisi heidän toimintaansa ja heidän käyttämiään toimintatapoja. Tältä osin he eivät halua muutoksia kilpailulakiin. Virkamiesten mielestä on varmaan riittävä, kun he toimivat virkavastuulla. Silloin kaikkien tulisi ymmärtää, että he tekevät työtä *”vilpittömästi vain kuluttajan parhaaksi”*. Mutta jos joku taho valvoisi heidän toimintaansa, heidän työnsä kuluttajan parhaaksi vaarantuisi ja huijariyritykset ja -yhdistykset pystyisivät jatkamaan toimintaansa.*

Suomen Leipuriliitto on olemassaolonsa ajan pyrkinyt vaikuttamaan lukemattomiin erilaisiin lakihankkeisiin. Tavoitteena on yhdistyksen sääntöjen mukaisesti ollut se, että Leipuriliiton jäsenenä olevien leipomoiden ja konditorioiden toimintaedellytykset paranisivat. Realistisesti todettuna tosiasiallinen tavoite viranomaisten suun-

nasta jatkuvana tulvana tulevien lakihankkeiden keskellä on nykypäivänä se, että pienten ja keskisuurten leipomoiden ja konditorioiden toimintaedellytykset eivät ainakaan huonontuisi. Jos Leipuriliitto ei olisi jäsenyritystensä tuella ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana vaikuttamassa virkamiesten suunnitelmiin, niin sokerivero voisi olla käytössä, terveystarkastajien toimintatavat ja Oiva-hymynaama käytännöt olisivat todennäköisesti entistä tiukemmat, voimakassuolaisuuden raja-arvot entistä alempana, jauhopölyyn liittyvät määräykset ja käytännöt entistä tiukemmat, kalakukon myyntiajat eivät olisi nykyisellaisia, konditoriatuotteiden lyhytaikaiset kuljetukset ilman kylmäkuljetusta olisivat varmaankin mahdollittomia, ruisleivän ja täysjyväleivän määritelmät entistä tiukemmat jne. Jos edellä mainitut asiat olisivat siten kuin virkamiehet olisivat alun perin halunneet niiden olevan, niin tuskin asiat kansalaisten edun kannalta olisivat silloin paremmin. Yritysten kannalta asiat olisivat ainakin paljon huonommin. ☹

Mika Väyrynen

*Tässä yhteydessä en tilanpuutteen vuoksi pysty tarkemmin käymään läpi kilpailulakiin suunnitteilla olevaa kilpailuviranomaisten valtaa kasvattavaa lakiuudistushanketta. Siihen palaan ehkä myöhemmin näissä kirjoituksissa.

